

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **P. Š.**, zastoupeného JUDr. Hanou Karáskovou, advokátkou se sídlem Janovského 20, Praha 7, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 3. 2014, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 9. 9. 2016, č. j. 43 Ad 48/2014 - 107,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 13. 11. 2013, č. j. X, zamítla žádost žalobce o přiznání plného invalidního důchodu zpětně od 20. 5. 2007 a současně potvrdila, že žalobci nadále náleží částečný invalidní důchod, resp. po 1. 1. 2010 invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky, které žalovaná zamítla v záhlaví popsaným rozhodnutím a potvrdila prvostupňové rozhodnutí.

[2] Žalobce žádal o zpětné přiznání plného invalidního důchodu pro období od 20. 5. 2007 do 16. 6. 2011, neboť mu byl od 2. 3. 2000 přiznán plný invalidní důchod, rozhodnutím žalované ze dne 27. 3. 2007 mu byl však odejmut a následně s účinností ke dni 20. 5. 2007 přiznán pouze částečný invalidní důchod. Ode dne 17. 6. 2011 mu pak byl zvýšen invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně.

[3] Proti rozhodnutí žalované podal žalobce včasnou žalobu, kterou Krajský soud v Praze v záhlaví popsaným rozsudkem zamítl jako nedůvodnou. Krajský soud si k posouzení zdravotního stavu žalobce vyžádal posudek posudkové komise (pracoviště v Praze) a v návaznosti na námitky žalobce pak srovnávací posudek (pracoviště v Hradci Králové). Po provedeném dokazování měl soud zato, že žalobce v dotčeném období nepochybně trpěl závažnými zdravotními obtížemi, které způsobily pokles míry jeho pracovní schopnosti (soustavné výdělečné činnosti). Jak nicméně plyne ze všech posudků vyhotovených v průběhu řízení, bylo tomu tak nejvýše o 49 %. Pokud žalobce namítal, že v předcházejícím období mu byl přiznán plný invalidní důchod, pak tato okolnost ještě sama o sobě nemůže znamenat, že jeho zdravotní stav se nemohl v následujícím období zlepšit. Srovnávací posudek posudkové komise (pracoviště v Hradci Králové) dokonce hovoří o tom, že dřívější závěry o invaliditě žalobce byly v roce 2003 nadhodnocené. Především je ale v dané věci nutno konstatovat, že žádný z vyhotovených posudků, které reagovaly i na všechny námitky a konkrétní výtky žalobce k posudkům předchozím, nezpochybnil závěry o zdravotním stavu žalobce ve sporném období, z nichž žalovaná vyšla v napadeném rozhodnutí.

[4] K námitkám týkajícím se posudku vyhotoveného v roce 2006, soud uvedl, že všichni posudkoví lékaři měli následně tento posudek k dispozici, a to včetně seznamu podkladů, ze kterých vycházel. Kdyby podklady pro zmíněný posudek nebyly relevantní, v dalším řízení by tato skutečnost při opětovném posouzení zdravotního stavu žalobce vyšla najevo. Předložené posudky se zabývají též námitkou, že zpráva MUDr. S. (vězeňský lékař) obsahovala nepravdivé údaje. Posudek se pak vypořádal i s námitkou žalobce, že za dva roky pobytu ve vězení se zlepšil jeho zdravotní stav natolik, že již nespĺňoval podmínky pro přiznání plného invalidního důchodu. Krajský soud doplnil, že bylo namístě, aby se žalobce v době, kdy mu byl v roce 2007 odebrán plný invalidní důchod, bránil proti danému rozhodnutí žalované. Pokud měl pochybnosti o tehdejších závěrech o posouzení svého zdravotního stavu, mohla být tato otázka mnohem snáze řešitelná (opakováním posouzením) v navazujícím řízení.

II. Důvody kasační stížnosti a vyjádření žalované

[5] Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[6] Stěžovatel nejprve shrnul skutkové okolnosti svého případu. Ačkoli se proti rozhodnutí o odejmutí plného invalidního důchodu nebránil, nevykloučilo to jeho právo na zpětné přezkoumání nároku na dávku plného invalidního důchodu podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Takový přezkum není zákona o důchodovém pojištění blíže upraven, z čehož lze dovodit, že přezkumu podléhá celý procesní postup příslušného správního orgánu. Nepodání námitek proti rozhodnutí o odejmutí plného invalidního důchodu nemůže být žalobci přičítáno k tíži, přičemž krajský soud v závěru svého rozsudku naznačuje opačný postoj.

[7] Na základě podané žádosti byla žalovaná povinna posoudit, zda odejmutí plného invalidního důchodu bylo učiněno po právu. Příklad stěžovatele je specifický v tom, že k posouzení jeho zdravotního stavu ke dni 20. 5. 2007 zde nejsou relevantní lékařské zprávy, které by mohly být podkladem pro rozhodnutí o invaliditě žalobce, jelikož od roku 2005 do vydání rozhodnutí o odejmutí důchodu nepostupoval příslušná lékařská vyšetření, neboť byl ve výkonu trestu odnětí svobody. K této skutečnosti žalovaná ani krajský soud nepřihlížely. Nedostatek podkladů je zjevný též z toho, že posudkový lékař MUDr. Š. vycházel ve svém kontrolním lékařském posudku ze dne 23. 11. 2006 z lékařské zprávy vězeňského lékaře

MUDr. S., který však z pozice praktického lékaře neposuzoval stěžovatelův stav z hlediska onkologického a neurologického. Mimo tuto zprávu neměl posudkový lékař k dispozici žádné aktuální lékařské zprávy od příslušných odborných lékařů.

[8] Ze zpráv, které byly podkladem pro posouzení invalidity stěžovatele k okamžiku vydání rozhodnutí žalované o odejmutí plného invalidního důchodu, lze uzavřít, že v roce 2000 byl stěžovatelův dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav zapříčiněn non Hodgkinovým lymfomem, u něhož v roce 1998 došlo k relapsu, a pro nějž byl následně onkologicky léčen. Po ukončení léčby mělo začít docházet k postupné remisi těchto potíží. Vedle toho se však u stěžovatele začaly projevovat neurologické problémy dolních končetin, které vyústily v současné potíže. Je zřejmé, že stěžovatelův neurologický stav se prudce zhoršoval také v době výkonu trestu odnětí svobody (zpráva MUDr. P. ze dne 7. 1. 2008), přičemž toto zhoršení vedlo k přiznání invalidity třetího stupně dne 21. 10. 2011. Nicméně lékařskými zprávami není doloženo, v jakém zdravotním stavu se stěžovatel nacházel od roku 2005 do první poloviny roku 2007.

[9] Je zřejmé, že k úplnému posouzení zdravotního stavu žalobce v roce 2007 měl MUDr. Š. povinnost stěžovatele prohlédnout osobně, což neučinil, proto je jeho posudek nesprávný. Tento posudek nadto není komplexní, neboť nezohledňuje ostatní závažná postižení a psychické potíže. Žalovaná i přes tyto zjevné vady posudku rozhodla ke dni 20. 5. 2007 o odejmutí plného invalidního důchodu, čímž založila nesprávnost svého vlastního rozhodnutí. Jelikož byl stěžovateli důchod odejmut neprávem, náleží mu jeho doplatek podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění.

[10] Žalovaná i krajský soud skutečnost, že žalovaná v roce 2007 o odejmutí plného invalidního důchodu rozhodla nesprávně z důvodu neúplného zjištění zdravotního stavu, zcela pominuly. Krajský soud se lékařskými posudky z hlediska úplnosti nezabýval vůbec.

[11] Dle stěžovatele jeho neurologické potíže vyplývají již z prohlídky provedené MUDr. S. ve vazební věznici dne 26. 5. 2004. Od roku 2005 do roku 2007 žádné neurologické vyšetření nepodstoupil (kvůli výkonu trestu odnětí svobody). Lékařské zprávy ze 7. 1. 2008 (neurologické vyšetření MUDr. P.), ze dne 2. 5. 2011 a 17. 6. 2011 jasně potvrzují jeho neurologické potíže, na jejichž základě byla stěžovateli následně přiznána invalidita třetího stupně. Není tak vyloučeno, že stěžovatel byl plně invalidní již v období roku 2007. O tom svědčí i to, že mu ve vězení byla povolena vlastní obuv a tzv. „leženka“.

[12] Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[13] Žalovaná kasačnímu soudu sdělila, že krajský soud postupoval správně, pokud požádal posudkovou komisi Ministerstva práce a sociálních věcí v Hradci Králové o zhodnocení a posouzení stěžovatelova zdravotního stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Posudková komise dostatečně zohlednila stěžovatelovy zdravotní problémy, v návaznosti na jeho námitky vypracovala doplňující posudek, v němž dospěla k závěru, že od roku 2007 bylo stěžovatelovo onemocnění v dlouhodobé remisi a nejednalo se o Non-Hodgkinův lymfom a současně konstatovala, že již v roce 2003 bylo posouzení stěžovatelova zdravotního stavu nadhodnocené a neodpovídalo plné invaliditě. Žalovaná navrhuje kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[14] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti a je projednatelná.

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] V první řadě je třeba uvést, že stěžovatel kasačními námitkami míří téměř výhradně proti posudku ze dne 23. 11. 2006, na jehož základě mu byl rozhodnutím žalované ze dne 27. 3. 2007 odejmut od 20. 5. 2007 plný invalidní důchod.

[17] Stěžovatel proti tomuto rozhodnutí námitky nepodal. Dne 23. 8. 2013 požádal o zpětné přezkoumání zdravotního stavu od 20. 5. 2007 do 1. 8. 2011, neboť se dle jeho názoru původní lékařské zprávy, dle kterých mu byl odejmut plný invalidní důchod, nezakládaly na pravdě.

[18] Podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (ve znění účinném do 31. 12. 2009), „*pojištěnec je plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a) poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, nebo b) je schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek*“, a (ve znění účinném od 1. 1. 2010) „*pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %*“, přičemž podle odst. 2 téhož ustanovení „*jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně, b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně, c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně*“.

[19] Podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění „*[z]jistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. (...)*“.

[20] Nejvyšší správní soud připomíná, že § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění umožňuje opětovné přezkoumání nároku na dávku důchodového pojištění i přesto, že o tomto nároku již bylo v minulosti pravomocně rozhodnuto. Toto ustanovení limituje použití překážky věci rozhodnuté ve věcech důchodového pojištění. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2009, č. j. 4 Ads 43/2008 – 60, se uvádí: „*Předpisy sociálního zabezpečení či důchodového pojištění nebrání tomu, aby příslušný správní orgán důchodového pojištění rozhodl o žádosti o dávku, či její úpravu, znovu a naopak ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. počítá s tím, že dojde k novému rozhodnutí, jakmile nastanou skutečnosti tam uvedené, tj. i v případě, zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží.*“

[21] Úkolem správního orgánu v řízení vedeném podle tohoto ustanovení je zjistit, zda byly dány (v předcházejícím pravomocně ukončeném řízení) důvody pro přiznání či vyplacení důchodu v určité výši, resp. zda byl důchod po právu odepřen či přiznán od správného data.

[22] Aplikováno na nyní souzenou věc, úkolem žalované bylo zjistit, zda v inkriminovaném období, tj. od 20. 5. 2007 do 16. 6. 2011, byl stěžovatel plně invalidní (resp. od 1. 10. 2010 invalidní ve třetím stupni), tedy zda mu nebyl neprávem odepřen plný invalidní důchod (invalidní důchod třetího stupně) a namísto toho nesprávně přiznán částečný invalidní důchod (invalidní důchod prvního stupně).

[23] Žalovaná dospěla k závěru, že k takovému pochybení nedošlo, neboť v daném období poklesla schopnost soustavné výdělečné činnosti (resp. došlo k poklesu pracovní schopnosti)

pouze o 35 %. K tomuto závěru došla na základě posudku OSSZ Příbram ze dne 22. 10. 2013, který byl podkladem pro prvostupňové rozhodnutí. V řízení o námitkách žalovaná dále vycházela z posudku o invaliditě (Pracoviště ČSSZ pro Prahu a Střední Čechy) ze dne 23. 1. 2014, který dospěl ke shodným závěrům jako posudek OSSZ Příbram. Krajský soud si pak pro posouzení zdravotního stavu stěžovatele nechal vypracovat dva posudky posudkové komise MPSV (pracoviště Praha a Hradec Králové), podle nichž v dotčeném období schopnost soustavné výdělečné činnosti poklesla maximálně o 45 %.

[24] Stěžovatel má zato, že žalovaná i krajský soud pochybily, pokud v řízení o jeho žádosti podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění nezkoumaly správnost předcházejícího procesního postupu žalované, který vedl k vydání rozhodnutí o odejmutí důchodu, a to zejména tím, že se nevěnovaly otázce neúplnosti a nesprávnosti posudku ze dne 23. 11. 2006.

[25] Tato stěžejní kasační námitka není důvodná. Jak již Nejvyšší správní soud uvedl výše, úkolem žalované (a případně též krajského soudu) v řízení podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění bylo hodnotit správnost rozhodnutí žalované o odejmutí plného invalidního důchodu k 20. 5. 2007 toliko z hlediska, jaká míra (stupeň) invalidity stěžovateli v období od 20. 5. 2007 do 16. 6. 2011 příslušela. Skutečnost, zda k odejmutí plné invalidity rozhodnutím žalované ze dne 27. 3. 2007 došlo na základě posudku, který neodpovídá kritériím úplnosti, správnosti a přesvědčivosti (srov. rozsudek NSS ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013 – 20), případně na základě nesprávného procesního postupu, nemůže být předmětem posuzování v následném řízení vedeném podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. V této souvislosti krajský soud správně poznamenal, že bylo na stěžovateli, aby se proti rozhodnutí žalované o odejmutí plného invalidního důchodu bránil již v roce 2007. V tomto řízení totiž mohly být vyřešeny námitky proti posudku, na jehož základě žalovaná v roce 2007 rozhodla.

[26] Nejvyšší správní soud k této otázce dodává, že posudky, ze kterých žalovaná a krajský soud vycházely, jako jeden z podkladů používají též stěžovatelem zpochybňovaný posudek ze dne 23. 11. 2006, nejedná se však v žádném případě o podklad jediný. Nadto všechny posudky, ze kterých vycházela žalovaná a krajský soud dospívají ke shodnému závěru, tedy že stěžovatel v dotčené době plně invalidní nebyl, ale šlo pouze o invaliditu částečnou, resp. invaliditu prvního stupně (od 1. 1. 2010). V této souvislosti soud odkazuje na rozsudek ze dne 14. 3. 2007, č. j. 3 Ads 93/2006 - 88, ve kterém kasační soud konstatoval, že „[b]yl-li zdravotní stav žalobce posouzen dvěma posudky posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, shodně uzavřenými s tím, že pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti žalobce činí 35 %, a nikoli - pro plnou invaliditu potřebných - minimálně 66 % (§ 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění), nemá subjektivní přesvědčení žalobce, že je „stoprocentně invalidní“, oporu ve výsledcích dokazování.“ V tomto případě tedy není možné přisvědčit stěžovateli, že v daném období splňoval zákonné podmínky pro přiznání plného invalidního důchodu (resp. důchodu pro invaliditu třetího stupně), neboť všechna čtyři odborná posouzení jsou opačného názoru.

[27] Namítá-li tedy stěžovatel, že žalovaná a krajský soud nesprávně pominuly námitku, že žalovaná v roce 2007 rozhodla o odejmutí plného invalidního důchodu stěžovateli na základě neúplného zjištění zdravotního stavu (nesprávného posudku), jde o námitku nedůvodnou. Žalovaná (resp. krajský soud), jak vyplynulo z argumentace výše, byla povinna zjistit, zda stěžovatel byl v období od 20. 5. 2007 do 16. 6. 2011 plně či částečně invalidní, nikoli posuzovat, na základě jakých podkladů (a zda zákonným způsobem) rozhodla žalovaná o odejmutí plné invalidity rozhodnutím ze dne 27. 3. 2007. To mohlo být předmětem řízení o námitkách proti tomuto rozhodnutí, nikoli řízení podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění.

Krajský soud ani žalovaná proto nepochybily, pokud se úplností posudku ze dne 23. 11. 2006 (resp. úplností zjištění zdravotního stavu stěžovatele v předcházejícím řízení) nezabývaly.

[28] Stěžovatel dále namítá, že posudkoví lékaři a posudkové komise (stejně jako žalovaná a krajský soud) zcela pominuli skutečnost, že stěžovatel v době výkonu trestu v období před vydáním rozhodnutí žalované o odejmutí plného invalidního důchodu nepodstupoval neurologické lékařské prohlídky, čímž není vyloučeno, že v tomto období mohly být rozhodující příčinou právě tyto potíže. Jinými slovy namítá neúplnost podkladů pro vydané posudky.

[29] Jak vyplývá ze všech čtyř posudků, z nichž krajský soud při projednání žaloby vycházel, k dispozici byly (a posudky z nich též vycházely) neurologické nálezy z dotčeného období i období předcházejícího (neurologická vyšetření ze dne 26. 5. 2004, 3. 8. 2007, 7. 1. 2008, 7. 12. 2009, 6. 1. 2010, 7. 4. 2010, 2. 5. 2011). Nejvyšší správní soud má na základě uvedeného přehledu dostupných zpráv z neurologických vyšetření (na některé z nich ostatně odkazuje v kasační stížnosti sám stěžovatel) za to, že posudkoví lékaři a posudkové komise vycházeli z dostatečného množství podkladů z oblasti neurologie, na jejichž základě mohli posoudit stěžovatelův zdravotní stav v období od 20. 5. 2007 do 16. 6. 2011.

[30] Stěžovatel v této souvislosti též namítal, že lékařskými zprávami není doloženo, v jakém zdravotním stavu se stěžovatel nacházel od roku 2005 do první poloviny roku 2007. K tomu soud uvádí, že zdravotní stav stěžovatele byl v nynější věci posuzován pro období od 20. 5. 2007 do 16. 6. 2011. Otázka stěžovatelova zdravotního stavu od roku 2005 do první poloviny roku 2007 tak není pro posouzení celé věci relevantní.

[31] Ani tato kasační námitka proto není důvodná.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[32] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 in fine s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[33] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Žalované, které by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. listopadu 2016

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu